

Projevy karmy IV: Podstata bolesti · Sami si hledáme příčiny nemoci

Nemoc je bděním astrálního těla

[...] Stává se to tehdy, jestliže člověk ve svém minulém životě vtiskl do svého astrálního těla či nechal do něj vplynout něco, co pro tento minulý život považujeme za morální nebo intelektuální pochybení. To se ponoří do astrálního těla. A když člověk znovu vstoupí do života, může to astrální tělo skutečně přimět k tomu, aby se s fyzickým a éterným tělem spojilo jiným způsobem, než jakým by se s nimi spojilo, kdyby do sebe v minulém životě toto pochybení nevtisklo. Tedy právě naše pochybení, k nimž došlo pod vlivem Lucifera a Ahrimana a která se přeměnila v organizující síly, přimějí v novém životě astrální tělo, aby vůči fyzickému a éternému tělu zaujalo jinou pozici, než jakou by zaujalo, kdyby do něj takovéto síly nevnikly.

Vidíme tedy, že právě následky dřívějších myšlenek, pocitů a citů přimějí astrální tělo k tomu, co v lidské ústrojnosti nutně vyvolává nepořádek. Co však nastane, jestliže je takovýto nepořádek vyvolán? Vnikne-li astrální tělo do fyzického a éterného těla hlouběji, než by u normálního člověka mělo, udělá něco velmi podobného tomu, co děláme ráno, když se probouzíme a v okamžiku probuzení se svým Já vnoříme do svých dvou těl. Probuzení spočívá ve vnoření se lidského Já do fyzického a éterného těla. Co se ovšem děje, když astrální tělo z podnětu dřívějších zážitků vstoupí do fyzického a éterného těla hlouběji, než má?

Co se jinak děje, když se svým Já a astrálním tělem vnoříme do fyzického a éterného těla, jakmile se ráno probudíme a něco vnímáme, je zřejmé právě ze skutečnosti, že se probudíme. Tak jako je celé bdění důsledkem vnoření se lidského Já do fyzického a éterného těla, musí nyní nastat něco, co dělá astrální tělo, tedy něco, co jinak děláme my jako lidské Já. Astrální tělo se vnoří do fyzického a éterného těla. Jestliže tedy před sebou budeme mít člověka, jehož

astrální tělo přijalo tendenci spojit se s fyzickým a éterným tělem hlouběji, než by tomu mělo v normálním případě být, budeme mít v případě astrálního těla před sebou tentýž jev, jaký máme obvykle při probuzení v případě lidského Já. Co znamená toto příliš silné vniknutí astrálního těla do těla éterného a fyzického?

Je to něco, co jinak můžeme označit za podstatu nemoci. Jestliže naše astrální tělo udělá totéž, co obvykle děláme při probuzení, totiž vnikne do fyzického a éterného těla, jestliže tedy astrální tělo, které by v nás jinak nemělo rozvíjet žádné vědomí, usiluje o vědomí ve fyzickém a éterném těle a chce v nás procitnout, pak onemocníme. Nemoc je abnormální stav bdění našeho astrálního těla.

Bolest jako vědomí astrálního těla

Co vlastně děláme, když žijeme v normálním zdravém stavu, za běžného bdění? Tehdy pro obvyklý život bdíme. Abychom však mohli mít obvyklé bdělé vědomí, museli jsme své astrální tělo předtím uvést do jiného spojení. Museli jsme ho uvést do spánku. Když máme přes den své vědomí Já, musí astrální tělo spát; zdraví můžeme být jen tehdy, když v nás naše astrální tělo spí. Podstatu zdraví a nemoci tedy můžeme formulovat následujícím způsobem: Nemoc je abnormální probuzení astrálního těla v člověku, zatímco zdraví je normální stav spánku astrálního těla.

Čím je tedy vědomí tohoto astrálního těla? Jestliže by nemoc skutečně byla probuzením astrálního těla, muselo by u něj nastat něco jako vědomí. Astrální tělo je abnormálně probuzené; mohli bychom sice očekávat vědomí abnormální, ovšem určité vědomí by to být mělo. Jestliže onemocníme, muselo by nastat něco podobného tomu, co jinak nastává ráno při probuzení. Naše prožívání by muselo být odkloněno k něčemu jinému. Ráno se jinak vynoří naše obvyklé vědomí. Vynoří se naše obvyklé vědomí, když onemocníme?

Nuže, vynoří se vědomí, které člověk zná až příliš dobře. A jaké to je vědomí? Vědomí se projevuje prožitky. Vědomí, které se tu vynoří, se projeví v tom, co nazýváme bolestí z nemoci - bolestí,

kterou za bdění v normálním zdravém stavu nemáme, protože tehdy naše astrální tělo spí. Spánek astrálního těla znamená, že je řádným způsobem spojené s fyzickým a éterným tělem, což znamená bezbolestnost. Bolest je výrazem toho, že astrální tělo se do těla fyzického a éterného vtiskuje tak, jak v nich být nemá - a procítá k vědomí. To je bolest.

Člověk si sám hledá popudy k nemocem

[... Co se ale děje v případech, kdy nemoc není spojená s bolestí, například při onemocnění jater? Tehdy éterné tělo vniká příliš hluboko do těla fyzického, zatímco astrální tělo se toho nezúčastňuje. Éterné tělo se abnormálním způsobem probouzí k vědomí, avšak je to vědomí ještě temnější, hlubší než vědomí bolesti.]

Máme tedy také toto hluboké vědomí, kterého již člověk nemůže dosáhnout, když éterné tělo sestoupí do fyzického těla. Dejme tomu, že chce přesto udělat něco, o čem v normálním životě nemůže nic vědět, co nějak souvisí se stavem věcí; potom to udělá, aniž by o tom něco věděl. Udělá to v něm jakoby ta věc sama, aniž by on o tom něco věděl.

Podívejme se nyní na člověka, který v sobě na základě nějakých událostí v minulém životě vytvořil příčiny, jež v době mezi smrtí a novým narozením působí dolů až k tomu, že vedou k hlubšímu vniknutí éterného těla do těla fyzického. Pak z toho vzejde jednání, vedoucí k propuknutí hlouběji spočívajících chorobných procesů. Člověk potom může být nucen k tomu, aby přímo vyhledával vnější popudy k nemocem.

Může se zdát zvláštní, že obvyklému vědomí Já se to jasně nevyjeví. Člověk by to však ze svého obvyklého vědomí Já nikdy ani neudělal. Ze svého obvyklého vědomí Já si nikdy nepřikáže, aby vnikl do ohniska bacilů. Předpokládejme však, že ono temné vědomí sezná, že je nutné, aby došlo k vnějšímu poškození, a že se může odehrát to, co jsme včera nazvali celým smyslem nemoci. Pak toto

vědomí, které vniká do fyzického těla, vyhledá příčinu nemoci. Je to vlastní bytost člověka, co vyhledá příčinu nemoci, aby dosáhla toho, co jsme včera nazvali chorobným procesem.

Na základě hlubší podstaty nemoci tedy pochopíte, že dokonce i tehdy, kdy se zatím nedostaví bolesti, mohou vždycky ještě nastat protichůdná působení. A i když se bolesti dostaví, může pořád ještě (jestliže pouze éterné tělo příliš silně vnikne do těla fyzického) nastat to, co lze nazvat hledáním vnějších příčin nemoci hlouběji se nacházejícími vrstvami lidského vědomí samotného. Jakkoli to zní groteskně, je to přeci jen tak: Stejně jako si vyhledáváme dědičné znaky, vyhledáváme si jiným stupněm vědomí také vnější příčiny nemocí, pokud je potřebujeme. [...]

R. Steiner, přednáška pro členy Theosofické společnosti z 21. května 1910 v Hamburku, in: Die Offenbarungen des Karma, GA 120, str. 113nn. Česky vyšlo pod titulem Projevy karmy, Michael, Svatý Kopeček 1999, str. 111nn.; autor překladu neuveden; při pořízení nového překladu bylo k tomuto překladu přihlédnuto.

Rudolf Steiner

GA 120